

bukkantak elő (keréknyomokkal), ill. dokumentálhatunk dunai áradásból származó homokrétegeket is. Szintén a kutatott terület K-i részén került napvilágra a feltárás legérdekesebb jelenségegyüttese: egy kisebb és egy nagyobb (legalább 2 m széles) V metszetű, É-D irányú római kori vízvezető árok, a kettő között pedig elplanírozott, kő- és agyagtégla-darabos omladékok, égésréteg. A nagyobbik árok feltehetően a polgárváros K-i városfalát kívülről kísérő vizesárok lehetett, hiszen a korábbi feltárások során Szilágyi János ebben a zónában (Városfal-Őrlő u.-Tóga u.) az É-i fal lekanyarodó sarkát vélte megtalálni, egy ún. „kitörőkapuval”.⁵ Az árokba beszakadt hatalmas kődarabok és agyagtégla-maradványok az egykori városfal elemei lehetnek. A kisebbik árok pedig a falat belülről kísérő körüljáró tövében kialakított kis vízvezető árok lehetett.

A két árok előkerülése azért különösen fontos, új információ, mert a település három másik oldalán (É, D és Ny) már több évtizede pontosan ismert a városfalszakaszok nyomvonala, míg a K-i, Duna felőli oldalon – Szilágyi J. megfigyelését leszámítva – csak feltételezésekre hagyatkoztunk a város K-i lezárására vonatkozóan.⁶

Ez évi munkánk másik fontos eredménye egy római kori kút feltárása volt: a felső 1,5 m-en kőből készült, majd az alján hordódongákból készített konstrukció alját nagyobb kőlapokkal rakták ki, míg ez alatt az eredeti hordó fedele (alja?) volt megfigyelhető. E dupla aljzatmegoldás feltehetően a víz szűrésével állt összefüggésben. A kút már a város falán kívül, a kutatott terület K-i szélén került elő. Betöltéséből kevés kerámiatöredék, ill. egy mortarium nagyobb darabja származik. A kút valószínűleg az egykori gázgyár területén feltárt ún. K-i ipartelephez tartozott: Kuzsinszky Bálint 1911-ben a most kutatott területtel szemben, D-i irányban összesen 30 kutat tárt fel, amelyek elszórta helyezkedtek el és amelyekről már feltárójuk is megállapította, hogy számuk valószínűleg sokkal magasabb volt.⁷ Az intenzív gépi kotrás miatt a gázgyári kutaknak csak faszerkezetük került elő, de nem zárható ki, hogy eredetileg azok is rendelkeztek kő felmenő fallal.

A most feltárt kutat fedő rétegből újkori bronzérme származik, ill. ugyanitt egy nagytetű kutya ép csontváza is előkerült. Az előző lelet azt jelzi, hogy a területet igen nagy mélységben érintette az újkori tereprendezés, amely így nagy valószínűséggel a későbbi római rétegsorokat (és a kút felső kősorait) is elpusztíthatta.

LÁNG ORSOLYA

5 SZILÁGYI J.: Jelentés a Fővárosi Ókortörténeti (Aquincumi) Múzeum kutatásairól és szerzeményeiről az 1945–1948 évek folyamán. *BudRég* 15, 1950, 303–321. 311. o., 19. lj.

6 MÁRITY E.: Kronológiai problémák és városszerkezeti sajátosságok Aquincum polgárvárosában. *BudRég* 30, 1993, 137–148. ZSIDI, P.: Verkehrsverbindungen, Wehranlagen, Straßennetz. In: *Forschungen in Aquincum 1969–2002.* (ed. P. Zsidi) (Budapest 2003) 137–143.

7 KUZSINSZKY B.: A gázgyári római fazekastelep Aquincumban. *BudRég* 11, 1932. 71–87.

88. Budapest, III. Pusztakúti út 54. (KÖH 35999)

Ró

2009. szeptember 13-án a területen a csatorna ásása közben nagy lapos kövek kerültek elő a Pusztakúti út felőli oldalon, ahol a munkát abba is hagyták. Szeptember 13–15-én feltártuk a talált jelenségeket.

A mintegy 0,4 m széles, a már létező csatornához vezető ÉNy–DK irányú árokban mintegy 1 m szélességben nagy, lapos mészkőlapokat figyeltünk meg a modern talajszinttől mintegy 0,5 m mélységben. Az árok oldalán a rétegsor a következő volt. Felül néhol 0,1 m vastagságú kevert sárga agyagos feltöltés alatt sötétbarna humuszos réteget figyeltünk meg, amely azonban tovább folytatódott a kövek szintjénél mélyebben, a kiásott gödör 0,8 m mély aljáig. A humuszos rétegben az ÉK-i részen néhány elmosódott paticsfolt jelentkezett és a kiásott árok földjében apró római kerámiaszilánkok és egy tegula darabja is hevert.

A megfigyelt köves jelenség minden bizonnyal azonos lehet a Pető Mária által 1987–88-ban vizsgált villaépület belső udvarán ÉNy–DK irányban átfutó lapos kövekkel kirakott „járdával”, amely az akkori ásatás 1. szelvényébe esett.

A köveket a csatorna szélességében szétszedtük, és a maradványokat dokumentáltuk.

LASSÁNYI GÁBOR

89. Budapest, III. Szentendrei út 133. (KÖH 31505)

Ró

A BTM Aquincumi Múzeuma múzeumfejlesztő európai uniós pályázat előkészítéseként 2009 őszén szondázó jellegű feltárást végzett a polgárváros D-i részén. A terület (volt MHSZ Lőtér, Aquincum-polgárváros, 19348/8 hrsz., ún. Festő-lakás) a D-i városfal közvetlen közelében található, ahol 1941-ben több régészeti feltárást is végzett Nagy Tibor.⁸ Az ekkor már tereprendezés alatt álló területen (katonai lőtér építése, lőtérdombok miatt) csak izolált, kisebb részeken tudott ásni, így összefüggő városszerkezet nem körvonalazódott. A munka során a K–Ny irányú, „G” utca D-i oldalán K felől É–D irányítású ún. hosszúházakat tárt fel (XIX., XXXVI.) Ny felé pedig egy pinceépület, ill. egy kilenchelyiséges, gazdag freskódekorációval ellátott lakóépület, az ún. Festőlakás került elő (XXXVII). Az épület közvetlen környezetét Nagy T. nem tudta kutatni, így ennek kapcsolata pl. a „G” utcával nem ismert. Nyugat felé egy további, hathe-lyiséges kisebb épületet is feltárt (XXXVIII.).

8 NAGY T.: A Fővárosi Régészeti és Ásatási Intézet jelentése az 1938–1942. évek között végzett kutatásairól. *BudRég* 13, 1943, 359–399. NAGY T.: Az aquincumi ún. Festőlakás. *BudRég* 18 (1958) 149–189.